

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Ідентифікація сортів в сортовій сертифікації та інтелектуальна власність»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	Н1 – Агрономія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Насінництво і насіннєзнавство
Курс, семестр	Курс – 1, семестр – 2
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології Кафедра селекції, насінництва і генетики
Контактні дані розробника (-ів)	Білявська Людмила Григорівна доктор с.-г. наук, професор <i>Контакти:</i> ауд. 56 (навчальний корпус №1) <i>e-mail:</i> Liudmyla.biliavska@pdau.edu.ua сторінка науково-педагогічного працівника: https://www.pdau.edu.ua/people/bilyavska-lyudmyla-grygorivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Знання з навчальних дисциплін: «Ботаніка», «Генетика», «Селекція і насінництво польових культур», «Державна кваліфікаційна експертиза сортів».
Компетентності	<i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері агрономії під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Вміти визначати раціональний насінневий комплекс, техніку та технологію виробництва насіння. Розробляти систему заходів догляду за насінневими посівами та зберіганням насіння. <i>Загальні:</i> ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. <i>Спеціальні:</i> СК9. Здатність розробляти технології виробництва насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських культур на основі аналізу ресурсів, правових аспектів та потреб галузі.
Результати навчання	РН3 Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає розвиток у здобувачів навичок критичного мислення,

комунікації, командної роботи, уміння приймати рішення на основі здатності аналізувати завдання ідентифікації сортів у сортовій сертифікації.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати у здобувачів вищої освіти знання, вміння та практичні навички щодо інтелектуальної власності, правових основ обігу сортів і гетерозисних гібридів сільськогосподарських культур. Навчити здобувачів вищої освіти сучасним методам ідентифікації сортів в процесі сортової сертифікації.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Поняття інтелектуальної власності. Тема 2. Сорт рослин як засіб сільськогосподарського виробництва та об'єкт інтелектуальної власності. Тема 3. Законодавча база сучасного насінництва в Україні. Тема 4. Адаптація національного насінництва до міжнародних схем сортової сертифікації. Тема 5. Значення сортової ідентифікації в насінництві польових культур. Тема 6. Методи державного сортового контролю. Тема 7. Морфологічні ознаки сортів та їх використання в сортовій сертифікації. Тема 8. Види платежів за використання сорту.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. наочні методи: ілюстрування, демонстрування, спостереження. практичні методи: лабораторні роботи, робота з навчально-методичною літературою, конспектування, тезування, розрахункові роботи. самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Всі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін, згідно розкладу. Якщо здобувач вищої освіти пропустив заняття, він має відпрацювати його протягом двох наступних тижнів, виконавши завдання згідно методичних вказівок для виконання лабораторних робіт та самостійної роботи;
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись «Кодексу академічної доброчесності» та «Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); пошуки інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці: http://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesmist .
- щодо відвідування занять	Відвідування занять є обов'язковим згідно розкладу дзвінків. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба або академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє його від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного контролю.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті) на обов'язковий компонент освітньої програми або його частину) перед опануванням даного освітнього компонента. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти повинен звернутися з письмовою заявою до директора ННІ АТСЕ. Заяву повинна розглянути апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора ННІ АТСЕ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Посібник для аудиторів із сертифікації насіння / видання друге, доопрацьоване і доповнене; автори: Дзюбецький Б.В., Алдошин А.В., Черчель В.Ю., Кирпа М.Я., Боденко Н.А., Федоренко Е.М., Ковальов Д.В., Гайдаш О.Л., Купар Ю.Ю., Ващенко В.В., Лобко Т.К., Шевченко О.О., Таганцова М.М. Київ, Аграрна наука. 2023. 208 с.

2. Мазур О.В., Мазур О.В., Лозінський М.В. Селекція та насінництво польових культур: навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 348 с.

Допоміжні

3. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2024 рік. <https://sops.gov.ua/reestr-sortiv-roslin>

4. Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва на 2024 р. Київ. <https://agro.me.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f2/d0a/bb0/5f2d0abb03e71933845769.pdf>

5. Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернобобових, та круп'яних на відмінність, однорідність і стабільність. / Український інститут експертизи сортів рослин; ред. Ткачик С. О.; укл. Костенко Н. П., Гринів С. М. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. Вінниця, 2016. 217 с. ISBN 978-966-924-593-9.

6. Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернових на відмінність, однорідність і стабільність. / Український інститут експертизи сортів рослин; ред. Ткачик С. О.; укл. Костенко Н. П., Гринів С. М. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. Вінниця, 2016. 164 с. ISBN 978-966-924-594-6.

7. Методика проведення експертизи сортів рослин групи технічних на відмінність, однорідність і стабільність. / Український інститут експертизи сортів рослин; ред. Ткачик С. О.; укл. Костенко Н. П., Гринів С. М. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. Вінниця, 2016. 188 с. ISBN 978-966-924-601-1.

8. Методика проведення експертизи сортів рослин групи олійних на відмінність, однорідність і стабільність. / Український інститут експертизи сортів рослин; ред. Ткачик С. О.; укл. Костенко Н. П., Гринів С. М. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. Вінниця, 2016. 178 с. ISBN 978-966-924-599-1

9. Методика проведення ділянкового (грунтового) та лабораторного сортового контролю (POST-control) / Український інститут експертизи сортів рослин; укл. Ткачик С. О.; Лещук Н. В.; Гринів С. М.; Костенко Н. П. – 2-ге вид., Вінниця, 2018. 31 с. ISBN 978-966-924-033-0

10. Tymchuk V., Matviiets V., Biliavska L. Methodology of evaluation the owner of the object of intellectual property rights in the market of selection-seed innovations. *Innovative approaches to ensuring the quality of education, scientific research and technological processes*: Edited by M. Gawron-Lapuszek, Ya. Suchukova Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology. Monograph 43. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2021. С. 1031-1035. ISBN 978-83-957298-6-7.

11. Білявська Л. Г. Сорт як засіб сільськогосподарського виробництва та об'єкт інтелектуальної власності. Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (Полтава, 23-24 берез. 2023 р.) / ПДАУ: ред. кол., О.М. Костенко, Н.М. Опара, В.В. Дудник, О.У. Дрожжана. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 167-170.

12. Білявська Л.Г. Селекційні розробки як об'єкт інтелектуальної власності. Інноваційні аспекти систем

безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (Полтава, 27-28 бер. 2024 р.) / ПДАУ: ред. кол., О.М. Костенко, Н.М. Опара, В.В. Дудник, О.У. Дрожжана. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 105-108.

17. Радченко А. Принцип правового регулювання сортової діяльності в рослинництві. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*, 2016, 243: 101-108.

Інформаційні ресурси

18. Інтернет-джерело. Одеська національна наукова бібліотека. Режим доступу: <http://94.158.152.98/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:344337/Source:default>

19. Інтернет-джерело. Український інститут експертизи сортів рослин. Режим доступу: <https://www.sops.gov.ua/>

20. Інтернет-джерело. Сортова сертифікація насіння як чинник підвищення ефективності діяльності насіннєвої галузі. Режим доступу: <http://www.ukragroconsult.com>

21. Інтернет-джерело. Нормативні вимоги до ведення насінництва в сучасних умовах. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://unt.org.ua>.

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри селекції, насінництва і генетики.
протокол від 01.09.2025 № 1

Додатки до силябусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

«Ідентифікація сортів в сортовій сертифікації та інтелектуальна власність»

Назва теми	Виконання практичного завдання	Виконання завдань самост. роботи	Разом
Тема 1. Поняття інтелектуальної власності.	-	5	5
Тема 2. Сорт рослин як засіб сільськогосподарського виробництва та об'єкт інтелектуальної власності.	5	5	10
Тема 3. Законодавча база сучасного насінництва в Україні.	5	5	10
Тема 4. Адаптація національного насінництва до міжнародних схем сортової сертифікації.	5	5	10
Тема 5. Значення сортової ідентифікації в насінництві польових культур.	5	5	10
Тема 6. Методи державного сортового контролю.		5	5
Тема 7. Морфологічні ознаки сортів та їх використання в сортовій сертифікації.	5/5/5/5/5/5	5	40
Тема 8. Види платежів за використання сорту.	5	5	10
Разом	60	40	100

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано й оформлено, згідно вимог; здобувач ґрунтовно і послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє системні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації; критично осмислює методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; застосовує теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; наводить необхідні приклади, аргументує їх.
4	Здобувач демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано й оформлено, згідно вимог; здобувач послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє достатні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації; осмислює методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; застосовує теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; наводить приклади.
3	Здобувач демонструє посередній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання вище: практичне завдання виконано й оформлено, з помилками; здобувач не повністю розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє посередні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації; з допомогою викладача осмислює методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; намагається наводити приклади.
2	Здобувач демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано й оформлено, згідно вимог; здобувач частково розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє задовільні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації; допомогою викладача намагається осмислювати методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; приклади не наводить.
1	Здобувач демонструє незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичне завдання виконано без дотримання вимог до оформлення; здобувач частково розкриває засвоєний теоретичний матеріал; демонструє незадовільні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації; без допомоги викладача не намагається осмислити методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; некоректно застосовує фрагментарні теоретичні знання для вирішення практикозорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур;
0	Практичне завдання не виконане, відсутні відповіді і розв'язання отриманих завдань, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Виконання самостійної роботи демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена, згідно методичних вимог, здобувач ґрунтовно і послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє високі знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації сільськогосподарських культур, критично осмислює методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; застосовує теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; під час виконання завдань наводить необхідні приклади, аргументує їх; матеріал подано з виділеннями і систематизацією головного, розкриттям суті та критичною оцінкою висвітлення питання у науковій та навчальній літературі.
4	Виконання самостійної роботи демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена, згідно методичних вимог, здобувач ґрунтовно і послідовно розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє хороші знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації польових культур, осмислює методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; застосовує теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; під час виконання завдань наводить приклади, аргументує їх; матеріал подано з основним розумінням суті але без критичної оцінки висвітлення питання у науковій та навчальній літературі і без виділення проблемних питань.
3	Виконання самостійної роботи демонструє посередній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена, згідно методичних вимог із незначними недоліками, здобувач розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє посередні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації насінницьких посівів польових культур, осмислює методики сортової сертифікації та права на сорти рослин; намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; під час виконання завдань наводить приклади, аргументує їх; матеріал подано з основним розумінням суті але без критичної оцінки висвітлення питання у науковій та навчальній літературі і без виділення проблемних питань. та критичною оцінкою висвітлення питання у науковій та навчальній літературі.
2	Виконання самостійної роботи демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана й оформлена із помилками, здобувач частково розкриває засвоєний теоретичний матеріал, демонструє задовільні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації польових культур, без критичного осмислення організації процесів сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; під час виконання завдань намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації технологічних процесів виробництва насіння польових культур; використовує застарілу інформацію без критичної оцінки.

1	Виконання самостійної роботи демонструє незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: самостійна робота виконана частково, містить грубі помилки, теоретичний матеріал не розкрито, здобувач демонструє незадовільні знання з ідентифікації сортів у сортовій сертифікації польових культур, з допомогою викладача слабо осмислює елементи процесу сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур; під час виконання завдань не намагається застосовувати теоретичні знання для вирішення практико зорієнтованих завдань з проектування і організації технологічних процесу сортової сертифікації насінницьких посівів польових культур, використовує застарілу інформацію.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, відсутні відповіді на запитання, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.